

“Praktijk bepaalt waarmee de Topsector

Het is een piepkleine organisatie; de Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen. Vier mensen maar. Maar wel een die verweven is met de drie grote netwerken om zich heen: van ondernemers en brancheorganisaties, kennisinstellingen en Rijksoverheid en regionale overheid. Er zijn zo'n 3.500 ondernemers actief betrokken bij de Topsector. Elke tuinbouworganisatie of -onderneming kan er een vinger in de pap hebben en zo bepalen in welke richting de tuinbouw zich ontwikkelt. Ook Naktuinbouw is actief in de Topsector. In drie jaar tijd is veel innovatiekracht in de sector naar boven gehaald, maar er moet nu wat veranderen. Een gesprek met Saskia Goetgeluk.

“De innovatiekracht van de topsectoren zit voor een groot deel bij het midden- en kleinbedrijf. Vaak heeft het MKB echter minder toegang tot de kennisinstellingen en de universiteiten dan de grote jongens. Daarom wilde de overheid in 2011 meer de vraag vanuit het hele bedrijfsleven stimuleren. Met andere woorden: het bedrijfsleven geeft aan, dit hebben we nodig om innovatie te realiseren en onze positie te versterken”, zegt Goetgeluk, algemeen secretaris van Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen.

Dat gaat verder dan een eenvoudig ‘meer geld, minder regels graag’. Want hoe is het geld het beste besteed in de tuinbouw- en uitgangsmaterialensector, met 40.000 zelfstandige ondernemingen, met elk hun eigen visie?

Ideëën verzamelen

Eén van de belangrijkste instrumenten om duidelijk te krijgen welke richting het bedrijfsleven wil geven aan de ontwikkeling van kennis en innovatie zijn de ‘calls’ van de Topsector. Bedrijven kunnen met dergelijke oproepen een onderzoeks- of ontwikkelplan indienen. Daarmee haalt de Topsector innovatie-ideeën naar boven. Voor de kennis- en innovatiecall voor 2015, die half september sloot, dienden ondernemers ruim honderd voorstellen in voor projecten en programma's bij de instituten DLO en TNO en enkele andere kennisinstellingen.

Goetgeluk: “We hebben een vliegende start gehad. Dankzij de heldere calls is de innovatievraag in de tuinbouw- en uitgangsmaterialensector duidelijk en

aan deur klopt bij ministeries”

Saskia Goetgeluk:
*“Het ministerie
ziet ook wel dat
de regels knellen.”*

breed naar voren gekomen. De groene topsectoren hebben het MKB beter weten te mobiliseren dan andere topsectoren, overigens ook doordat bij ons de gouden driehoek al vorm had en er nog private collectieve financiering bestond via de schappen.” In de afgelopen drie jaar hebben in totaal ruim driehonderd bedrijven aan innovatieprojecten in publiek-private samenwerkingen (PPS) meegedaan. Het Ministerie van Economische Zaken (EZ) financiert die projecten voor zestig procent. Zelf leveren de bedrijven ook geld, uren, apparatuur of ruimte. Voorbeelden zijn ‘Kas als Energiebron’ voor energiezuiniger telen en ‘Het nieuwe doen in Plantgezondheid’, voor onderzoek om planten en teeltsystemen weerbaarder te maken tegen ziekten en plagen. Het totale aantal bedrijven dat betrokken is bij kennisontwikkeling in het topsectorbeleid is een veelvoud van de deelnemers aan PPS’en, omdat er ook kleinere calls zijn en een innovatieregeling uitsluitend voor het MKB uit topsectoren (MIT-regeling). Met een bedrijvenloket en innovatiemakelaars pleit de Topsector de weg voor ondernemers.

Bedrijfsleven bron

Goetgeluk: “Bedrijven en organisaties die midden in de praktijk staan en de (branche)verenigingen zijn onze bron. Naktuinbouw bijvoorbeeld heeft een belangrijke inbreng met toonaangevende kennis op het gebied van plantgezondheid of toetsontwikkeling. Naktuinbouw levert ondermeer menskracht aan een PPS om plantaardige ketens minder kwetsbaar te maken

*“Blijf niet aan de zijlijn
kwarren. Dan gebruik je
ons niet goed”*

voor insleep van quarantaine-organismen en er is een PPS om plantgezondheid te verbeteren. Wat zo'n kennisinstituut tot in detail weet, weten wij achter de Haagse bureautafels niet.”

Regeldruk hinderlijk

“We willen graag dat nog veel meer ondernemers gebruik maken van de regelingen die het ministerie biedt. We merken echter dat het bedrijfsleven vaak zegt: laat maar zitten, het is te ingewikkeld of te riskant of wat levert het me nu op? Het vergt te veel administratie, verantwoording of onderbouwing om mee te doen aan bepaalde regelingen”, geeft Goetgeluk aan.

Bovendien merkt de Topsector dat sommige punten uit het topsectorprogramma onderbelicht blijven, bijvoorbeeld fundamenteel onderzoek en crossovers met andere sectoren. In de uitgangsmaterialensector wordt veel geïnvesteerd in fundamenteel onderzoek. Maar het overgrote deel van de lopende projecten is toegepast onderzoek (industriële onderzoek), gericht op efficiënter produceren.

“Dat wijten we aan de starheid van bestaande structuren en regels. Het bedrijfslevenbeleid is een participerend beleid: bedrijven moeten per se meedoen aan onderzoeksprojecten voor publieke co-financiering. Die bedrijven zien natuurlijk niet zoveel heil in investeren in onderzoek waar nadien de hele wereld gebruik van

kan maken en waar niet direct iets mee te verdienen valt. Collectieve investering in vraagstukken als ‘sectorbreed CO₂-uitstoot terugdringen’ of ‘betere afzetstructuur’ wordt daardoor niet opgepakt”, concludeert Goetgeluk.

Pilot en Europees geld

Reden voor de Topsector om een pilot te starten om het programma evenwichtiger uit te voeren en om iedere vorm van regeldruk – waar dat maar kan – weg te halen. “Het ministerie wil dat ook, want die ziet inmiddels ook wel dat de regels knellen. Basis van de veranderingen die we met de pilot inzetten, is dat de Europese subsidie-regels leidend zijn en dat er niet nog allerlei lokale regeltjes bijkomen.”

De Topsector onderzocht daarnaast in 2014 hoe de tuinbouw- en uitgangsmaterialensector beter kan aansluiten bij andere regelingen. “Er zijn zoveel provinciale en Europese fondsen die de tuinbouw kan gebruiken om zich-

zelf te verbeteren. Tuinbouw sluit aan bij een aantal thema's die wereldwijd steeds meer aandacht krijgen, zoals voedselzekerheid en gezondheid. Daar gaan we meer gebruik van maken.”

Pact voor ontwikkeling onderwijs

Saskia Goetgeluk coördineert ook de Human Capital Agenda (HCA). Dit is het programmaonderdeel van de Topsector om de sector te presenteren als aantrekkelijke werkgever en om het (groene) onderwijs af te stemmen op dat wat het bedrijfsleven nodig heeft. Naktuinbouw bepaalt het beleid mee, door deel te nemen aan overleggen over HCA.

Goetgeluk: “Wij zijn ervan overtuigd dat het in de regio gebeurt. Dáár moet onze sector een goede naam hebben als werkgever, want we concurreren voor toptalent met alle andere topsectoren. De regio moet de mensen die in onze sector werken binden en blijven opleiden, van (v)mbo tot wo-niveau.

De opleidingen die Naktuinbouw aan de sector biedt passen daar bijvoorbeeld prima in.”

Afgelopen jaar werkte Goetgeluk aan het Pact Life, Food & Planet. Bedrijfsleven en onderwijsinstellingen stelden dit pact samen op om onderwijs en praktijk te integreren. Zij gaan met steun van het Ministerie van EZ opleidingen vernieuwen, beter kennis uitwisselen, regionaal samenwerken, scholing verbeteren voor mensen die al werken, en internationaliseren.

Internationalisering

Eén van de pijlers van het topsectorenbeleid is internationalisering. Het meest in het oog springend zijn de missies en beursdeelnames die met input van de Topsector voor en met het bedrijfsleven en kennisinstellingen worden georganiseerd. Dat is belangrijk, maar volgens Goetgeluk niet representatief voor alles wat de Topsector doet. “Wij organiseren kennis en netwerken rond globale thema’s als voedselzekerheid. Verder reageren we op vragen die uit het buitenland komen. Het is prachtig dat in Nederland de overheid via de topsector een directe lijn heeft naar de bedrijven en de onderzoeksinstituten.”

Bij het stimuleren van internationalisering blijkt telkens weer dat het beleid van de overheid prima is, maar

de regelgeving een issue. “De overheid wil bijvoorbeeld ondernemers steunen via ‘revolving funds’, geld dat ondernemers weer moeten terugbetalen. Maar om in een ontwikkelingsland ‘revolving’ te zijn, is haast niet te doen. Het is voor ondernemers een kwestie van hele lange adem om in pak hem beet Kazachstan of Myanmar business op te bouwen. Dat brengen we onder de aandacht van de ministeries van EZ en Buitenlandse Zaken.”

Aankloppen

Krijgt de Topsector iedereen in de sector mee? “Nee, natuurlijk niet, dat zou niet zo’n realistische ambitie zijn. De Topsector is redelijk verbindend, maar beleid, strategie en lobby blijft voor velen abstract. Dankzij dat beleid en gelobby heeft de sector echter wel invloed op het regeringsbeleid, vermindert de regeldruk en is er geld beschikbaar. Het lijkt misschien ver van je bedrijf, maar iedereen in de sector kan zijn idee inbrengen. De praktijk, het bedrijfsleven in de regio, de kennis- en onderwijsinstellingen, bepalen waarmee wij aan de deur kloppen bij de ministeries. Wil je dat we een andere lijn volgen? Prima. Kom dan aan tafel zitten, bel, mail en zeg het. Blijf niet aan de zijlijn kwarren. Dat is zonde. Dan gebruik je ons niet goed”, besluit Goetgeluk.

TOPSECTOR
TUINBOUW & UITGANGSMATERIALEN

Een overzicht van PPS'en andere projecten is te vinden op <http://topsectortu.nl/nl/projecten>

Blauwdruk uit de groene sector

Voor het hele bedrijfsleven, maar zeker voor het midden- en kleinbedrijf, ontwikkelde de overheid in 2011 het bedrijfslevenbeleid, gericht op topsectoren. Dit om sectoren te versterken die economisch al een sterke positie hebben; innovatieve sectoren met een goede export, sectoren die internationaal markt-leiderschap beloven. De sector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen is zo'n topsector. Binnen Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen vallen alle ondernemingen die bezig zijn met tuinbouw, van veredelaars tot kassenbouwers.

Trechter

Voor het Ministerie van Economische Zaken (EZ) is de Topsector hét kanaal om geld de sector binnen te loodsen om deze topsector te helpen zich verder te ontwikkelen. EZ stimuleert zo de groei van de tuinbouw- en uitgangsmaterialensector, één van de paradepaardjes van de Nederlandse economie. De sector op zijn beurt kan er via de Topsector voor zorgen dat EZ het bedrijfsleven zo effectief mogelijk helpt bij innoveren, internationaliseren en intellect tot bloei brengen. De Topsector trechtert de behoeften van het bedrijfsleven naar EZ.

Drie pijlers

Het topsectorenbeleid heeft drie pijlers: kennisontwikkeling en innovatie stimuleren, internationalisering bevorderen, en de instroom en het vasthouden van goede medewerkers verbeteren, inclusief een betere aansluiting van het onderwijs op de behoeftes van het bedrijfsleven (de Human Capital Agenda). De agenda die de Topsector volgt bij deze drie pijlers staat in de strategische visie Bron voor Groene Economie en de bijbehorende Uitvoeringsagenda 2012-2016.